

[Aksel Larsen.]

I de nævnte love er det fastsat, at disse forhøjede afgifter ikke skal indregnes i det lønregulerende pristal, og efter de beregninger, vi fik forelagt dengang af den højtærede finansminister, skulle disse to love om afgiftsforhøjelser tilsammen have bevirket en forhøjelse af det lønregulerende pristal med $1\frac{1}{2}$ point, hvis afgifternes virkning blev indregnet i pristallet. Hvis man ophæver lovene, vil det altså sige, at det lønregulerende pristal stiger med $1\frac{1}{2}$ point.

Samtidig med at man vedtog disse love i juni måned i fjor, vedtog man imidlertid også at ændre loven om forbrugsbegrænsende foranstaltninger. Denne lov indeholdt den såkaldte tøjsskat, som til dels var blevet afbalanceret ved, at man havde givet sparebeviser. Ved at uddele disse sparebeviser, som før eller senere skulle indløses af staten, opnåede man at kunne undgå en forhøjelse af det lønregulerende pristal med $3\frac{1}{2}$ point. Ved lovændringerne af 14. juni i fjor ophævede man bestemmelsen om sparebeviserne, men for at undgå, at pristallet steg, indføjede man en ny bestemmelse om, at virkningen af tøjsskatten ikke skulle indgå i det lønregulerende pristal.

Mit parti gjorde ved den lejlighed opmærksom på den store uretfærdighed, der her blev begået. De arbejdsoverenskomster, der gjaldt på det tidspunkt, var jo vedtaget ikke af arbejderne, men af folketinget, og det var da klart — synes vi — at så kunne folketinget ikke tillade sig i den periode, hvori de arbejderne påtvungne overenskomster var løbende, at forrykke overenskomsternes grundlag ved at undlade at tage visse prisstigninger i betragtning ved pristallets beregning. Det gjorde folketinget ikke desto mindre, og begrundelsen derfor var den samme som for de øvrige indirekte afgiftslove: at man måtte begrænse befolkningens forbrug for at redde valutaen.

Som allerede sagt: valutasituationen er i dag så betydeligt forbedret i forhold til stillingen i juni måned i fjor, at det nævnte argument må være bortfaldet, og da der her er begået en stor uretfærdighed mod lønmodtagerne — arbejdere og tjenestemænd — synes vi, man skal gøre en ende på denne uretfærdighed ved at ophæve

bestemmelsen i loven af 14. juni 1957 om, at tøjsskattens virkninger ikke skal indregnes i det lønregulerende pristal.

Jeg anbefaler disse tre lovforslag til det høje tings bevågenhed og til vedtagelse.

Jeg er ganske klar over, at man kan komme og sige, at når det drejer sig om ophævelse af visse indirekte skattelove, medfører det vanskeligheder, hvis man ophæver dem med ét slag, fordi der ligger en hel del varer ude i detailhandelen, men det kan man jo forhandle om. Hvis man anser det for ubetinget nødvendigt at få en afviklingsordning, vil vi naturligvis ikke modsætte os noget sådant; vi mener blot, at afviklingsperioden må være meget kort.

Vi anbefaler som sagt lovforslagene til vedtagelse.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1, fremsættelsen i tidenden sp. 41).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Ravn: Dette lovforslag om iværksættelse af offentlige arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse er, bortset fra nogle redaktionelle ændringer, ligelydende med det lovforslag, det høje ting behandlede i foråret. Jeg kan derfor stort set nøjes med at henvise til de betragtninger, jeg gjorde gældende på det tidspunkt.

Jeg vil dog gerne lige understrege, hvad der er nyt i lovforslaget i forhold til den nugældende lov. Jeg tror, jeg kort kan gøre det i 4 punkter:

1) De to love — den såkaldte lille beskæftigelseslov og beskæftigelsesloven af 1946 — sammenarbejdes til én lov.

2) Administrationen decentraliseres, og bestemmelserne om arbejdstid og henvisning ændres, så de kommer i takt med den øvrige lovgivning og med aftalerne på det øvrige arbejdsmarked.

[Peter Ravn.]

3) Bestemmelserne om licitation ændres.

4) Lovens rammer udvides, så de til rådighed stillede midler i fremtiden også kan anvendes til fremskaffelse af industriarealer og til rejsning af værkstedshuse, så der skabes mulighed for nye og varige arbejdspladser. Der stilles efter lovforslaget 8 mill. kr. til rådighed i 3 år til dette formål.

Ved debatten i maj måned var det særlig det sidste punkt, udlånene til værkstedshuse, der framkaldte betænkeligheder hos visse af de ærede ordførere. Der er formentlig ingen grund til at diskutere dette spørgsmål ret meget på nuværende tidspunkt; det bliver der al anledning til under det kommende udvalgsarbejde. For mit vedkommende vil jeg gerne sige, at når samfundet skal ofre penge på bekæmpelse af ledigheden — og det er der ingen uenighed om i det høje ting — må disse beløb anvendes på så produktiv måde, som det overhovedet er muligt; når man ved anvendelsen af midlerne i øvrigt opfylder det, der er formålet med denne lovgivning: at skaffe større beskæftigelse, er det efter min opfattelse bedre at låne pengene ud end at give dem som direkte tilskud.

Det foreliggende lovforslag betyder en ajourføring af vor beskæftigelseslovgivning. Samtidig er der i lovforslaget nedlagt nogle nye tanker, som betyder, at der kan ydes en mere produktiv indsats end hidtil.

På mit partis vegene kan jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Søren Andersen: Det foreliggende lovforslag afviger i realiteten ikke fra det lovforslag, som tinget blev stillet over for i foråret; men når den højtærede minister har benyttet i alt fald noget af sin tid i sommer til at orientere sig hos de interesserede organisationer og har foretaget omend kun ganske små, forholdsvis uvæsentlige ændringer — i nogle tilfælde kun redaktionelle ændringer, i andre tilfælde ændringer med hensyn til sammensætningen af de udvalg og råd, som omtales i lovforslaget — så tror jeg, man egentlig kan sige, at det nok ikke har været helt unyttigt, at dette lovforslag fik lov til at ligge sommeren over i stedet for at blive jasket igennem, således som enkelte andre lovforslag blev det.

Jeg udtalte i maj måned min tilfredshed med den tendens, som præger lovforslaget: at søge at samarbejde og samordne de forskellige beskæftigelseslove, vi hidtil har haft. Jeg kan også sige, at jeg er sympatisk indstillet over for den tankegang, som ligger bag lovforslaget, og over for dets tendens: at der på disse ganske vist begrænsede områder bliver en kortere vej mellem dem, der ønsker et arbejde udført, og dem, der skal give bevilling, eventuelt yde tilskud, idet en række af disse sager jo fremtidig skal afgøres af amtsnævnet.

Den højtærede minister siger i bemærkningerne til lovforslaget, at der i dette er taget hensyn til ønsker, som venstre og det konservative folkeparti har udtrykt i det af dem den 18. februar 1958 fremsatte forslag til lov om ændringer i beskæftigelsesloven af 1946. Det skal også villigt indrømmes, at der er taget hensyn dertil; jeg vil dog gerne sige, at det ikke er store hensyn, der er taget; i hvert tilfælde er der ikke taget hensyn på det for mig væsentligste punkt, udtrykt i det afsnit af vort lovforslag, der tog sigte på at ophæve den bestående lovs urimelige bestemmelse om 100 dages ledighed samt ledighed i de sidste 14 dage som betingelse for at få beskæftigelse ved et af det offentlige igangsat arbejde.

Der er givet indrømmelser, det skal villigt erkendes, for det afsnits vedkommende, som nu kaldes afsnit II, om iværksættelse og tilskud til visse mindre, kommunale arbejder m. v. — det afsnit, som dækker den lille beskæftigelseslovs område. Feltet er også udvidet noget; efter de oplysninger, vi fik i udvalget, kort forinden folketinget sendtes hjem, kunne det se ud til, at det ikke var ret meget, feltet blev udvidet. Ganske vist kan vi ikke se, i hvor høj grad denne del af loven vil blive udnyttet, om der vil blive tale om nogen udvidelse på dette område, men det er og vil nok alligevel blive småt i forhold til selve beskæftigelsen og de penge, der er tale om inden for feltet beskæftigelsesarbejder. Men en indrømmelse er der, det skal erkendes.

Det kunne aldrig falde mig ind at benægte, at der ikke, når det drejer sig om større beskæftigelsesarbejder, er brug for at have en mulighed for at omskole folk, som har haft lang ledighed, altså virkelig

[Søren Andersen.]

langvarigt arbejdsløse. Vi har derfor heller ikke gjort forsøg på at antaste bestemmelsen i lovforslaget om, at mindst 25 pct. af de arbejdstimer, som medgår til at udføre et arbejde, skal dækkes af folk, som har haft en virkelig langvarig ledighed, hvilket i lovens forstand vil sige mindst 10 måneder inden for 2 år. Det må erkendes, at der er behov for en sådan bestemmelse, og den kunne det aldrig falde os ind at foreslå taget ud. Om så bestemmelserne angående procenten og de øvrige forhold, som jeg synes ministeren selv har slækket lidt på, er de rigtige, er en anden sag, men det er jo på dette område, der kan være tale om virkelig at sætte et opkolingsarbejde i gang.

Ser man derimod på bestemmelsen om de 100 dage, må jeg sige, at det er jo meget beklageligt, at der er folk, som har en sådan ledighed, men det er trods alt ikke så forfærdelig meget mere end den sæsonmæssige ledighed, som findes i enkelte erhverv, og ledigheden for andre mennesker, som måske mere eller mindre frivilligt er ude af den almindelige erhvervsvirksomhed. Derfor synes jeg, at denne bestemmelse kunne man udmærket tage væk, i hvert fald kunne man slække på den.

På andre og på mindre betydende områder er der givet os indrømmelser. Måske er de endda ikke så ubetydelige. Man siger, at det, man her foreslår, når det drejer sig om at få teknikere og andre hjælpere i gang, er kun at lovfæste bestående regler, men jeg vil alligevel tro, at det er en fordel, at det fastslås.

Vi har også sympati for tanken om i større udstrækning at bruge loven i mere produktiv retning. Vi har forståelse for det nyttige i, at sådanne bestemmelser bliver sat ind i loven, og har også gennem årene udtalt sympati herfor. Der er jo nu også en tendens til at drage foranstaltningerne hen i mere produktiv retning, så at arbejder, der meget vel kan sammenlignes med grundforbedringsarbejder — såsom at gøre kommende industrigrunde byggemodne til institutioner og anlæg, der skal derud — kommer ind under loven.

Derimod må vi absolut vende os imod lovbestemmelsen om, at der skal kunne ydes statslån op til 90 pct., når det drejer

sig om etablering af værkstedshuse. Dette er jo i virkeligheden en udløber af egnsudviklingsloven, og i egnsudviklingsloven kan jeg ikke se der er nogen som helst begrænsning i den pågældende bestemmelse. Blot en kommune vil yde kommune garanti, selv om der eventuelt ikke er andre lån foran, vil der blive mulighed for at låne indtil 90 pct. Jeg ved nok, at der findes en vis begrænsning i selve den ansættelse af udlånsbeløbene, som angives i loven, og hvorefter det ikke drejer sig om store beløb, og en begrænsning i det hele taget i den omstændighed, at loven skal til revision inden 2 år. Alligevel vil jeg gerne sige, at vi kan ikke lide og ikke vil gå med til denne forskelsbehandling af på den ene side private og på den anden side de folk, som etablerer værkstedshuse.

Det har i øvrigt slået mig, at vi i virkeligheden ikke får noget som helst at vide om, hvilke erfaringer man har med hensyn til disse værkstedsbygninger. Jeg vil på ingen måde beskyldte den højtærede minister for noget, som ikke er rigtigt; han har naturligvis ment noget godt med bestemmelsen. Men når den er taget med under henvisning til det argument, at bestemmelsen er nødvendig, fordi det har vist sig, at ud over et enkelt sted i provinsen — det er vist i Ålborg — har man ikke været i stand til at rejse sådanne værkstedshuse, synes jeg, det var rart, inden der sattes noget sådant i gang, at vi dog fik et bevis for, at det var noget godt, at det var rentabelt, at der var nogen fornuft i det. Selv om det måske nok tilsyneladende kan se ud, som om der er besparelser, er der ikke ført noget bevis herfor gennem det foreliggende materiale. Det er i virkeligheden et barn, som endnu ikke er tørt bag ørerne, og derfor synes jeg, at forældrene skulle have lov til at følge dette barn i dets vækst, og at man skulle lade det vokse under forældrenes beskyttende hånd. Det kan ikke være det offentliges opgave, så snart der kommer noget nyt frem, at møde med sin støttestav. Det må tværtimod i højere grad være vor opgave at gøre vilkårene for erhvervslivet lige, så at den størst mulige del af erhvervslivet kan undvære støtte af denne art.

I øvrigt kan jeg henvise til mine bemærkninger ved det tilsvarende lovforslags behandling i foråret; med undtagelse af be-

[Søren Andersen.]

stemmelserne om værkstedshuse, kan jeg på mit partis vegne tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

Asger Jensen: Jeg skal ved denne lejlighed ikke holde nogen længere tale om beskæftigelseslovforslaget, idet jeg kan henvisse til mine udtalelser, da det tilsvarende lovforslag blev behandlet i tinget i maj måned i år, men jeg vil dog gerne gøre nogle enkelte bemærkninger.

Det siges i bemærkningerne til lovforslaget, at formålet med nogle af ændringerne skulle være at skaffe en mere varig beskæftigelse, end tidligere beskæftigelseslove tog sigte på. Der er også god baggrund for denne opfattelse, idet man i året 1957-58 kun har formået at beskæftige gennemsnitlig 3 900 mand, og det har kostet staten 38,1 mill. kr. i tilskud eller omtrent 10 000 kr. pr. mand. Hertil kommer så kommunernes bidrag. Man kan vel ikke gøre nøjagtigt op, hvad det gennemsnitligt har kostet pr. mand, men ved de fleste beskæftigelsesarbejder, som kommunerne iværksætter, regner man med, at det koster en 20 000-25 000 kr. pr. mand pr. år. Det forholdsvis lille antal, man har været i stand til at beskæftige ved beskæftigelsesforanstaltningerne, giver klart udtryk for, at en virkelig afskaffelse af arbejdsløsheden ad denne vej ikke er fremkommelig.

Vi er altså ikke enige i det princip, at det må være det private erhvervsliv, der opsuger den ledige arbejdskraft. Derfor skal vi heller ikke afvise, at det er en nyttig foranstaltning at udbygge og modne industriarealer, men vi vil dog i et udvalg gerne se nærmere på, om det er nødvendigt med et specielt afsnit i loven sigtende på dette formål.

I samme afsnit, nemlig afsnit IV, foreslås et helt nyt princip, hvorefter staten, eventuelt med kommunegaranti, kan give lån til etablering af værkstedshuse helt op til 90 pct. af anskaffelsessummen. Jeg kan roligt sige, at det konservative folkeparti

ikke er tilhænger af, at staten først skal udskrive tvangslån for derefter at opfordre borgerne til at henvende sig til staten om lån, når erhvervslivet skal udbygges.

Vort parti har klart givet udtryk for, at vi er imod sådanne statsinvesteringer, og så vidt jeg har forstået, har retsforbundet endnu mere udtrykkeligt lovet sine vælgere ikke alene at undlade at indføre statsinvesteringer på nye områder, men også sagt, at partiet ville være med til at afvikle de hidtidige. Men alle tre regeringspartier må vel stå bag dette lovforslag, og det kan derfor nok være af interesse at høre, om retsforbundet nu har fået den opfattelse, at det er en fordel at lade pengene passere statskassen, når de skal bruges til udbygning af erhvervsvirksomheder.

Lovforslaget tager også sigte på fortsat at yde støtte til foranstaltninger for erhvervshæmmede. Dette kan vi give principiel tilslutning, idet vi anser det for at være en naturlig sag for samfundet at yde hjælp til selvhjælp, så at mennesker, der på grund af sygdom eller andre uforskyldte årsager er kommet ud af arbejdsmarkedet, atter kan inddrages i samfundsmaskineriet. Det har allerede vist sig, at en sådan revalidering har været til glæde savel for de pågældende som for samfundet.

Jeg vil håbe, at et sagligt samarbejde i et udvalg vil godtgøre, at regeringen er villig til at slette de uheldige paragraffer i dette lovforslag. Fra vor side kan vi tilsige velvillig behandling af lovforslaget i øvrigt.

Morten Larsen: På det radikale venstres vegne vil jeg anbefale det foreliggende lovforslag. Vi havde gerne set forslaget gennemført i forrige folketingsår, men det viste sig ikke at være praktisk muligt. Vi tror, at loven vil blive modtaget vel ude hos kommunerne i by og på land. Der er en række forenklinger i dette lovforslag i forhold til de love, den ny lov skal afløse. Det dækker et større område af beskæftigelsesmuligheder, således at loven med flere

[Marten Larsen.]

muligheder for lokale afgørelser skulle blive et godt hjælpemiddel til at holde en høj beskæftigelse også i vanskelige arbejdsperioder, samtidig med at den giver mulighed for at fremme den produktive beskæftigelse.

I stedet for at komme ind på lovforslagets enkeltheder kan jeg henvise til min ordførertale om det tilsvarende lovforslag her i tinget den 27. maj i år. Kun er der et problem, jeg gerne ville have lov til at omtale, ikke for at trække det frem foran andre, men fordi jeg også nævnedes det i min forrige ordførertale, uden at jeg erindrer, at den højtærede minister dengang kom ind på det i sin svartale til ordførerne.

Det er problemet om landbrugsbyggeriet. Det er desværre velkendt, at de faldende landbrugspriser i 1957-58 i høj grad har hæmmet eller standset byggeriet, herunder mindre fornyelser og forbedringer, i landbruget til skade for landbrugets produktionsmuligheder og konkurrenceevne, men også til skade for beskæftigelsen hos landhåndværkerne og deres mange faglærte og ufaglærte medhjælpere. En udvidet mulighed for lån til landbrugsbyggeri med både rimeligere renter og rimeligere afdragstid er i høj grad påkrævet. Sådanne lånemuligheder vil gavne vort største eksporterhverv, men de vil også på længere sigt skabe større beskæftigelse i et erhvervsområde, nemlig blandt landhåndværkerne og medhjælperne dér, og det vil ikke være urimeligt, eftersom disse mennesker sjældent eller aldrig nyder gavn af hel- eller halvoftentlige beskæftigelsesarbejder.

Med disse bemærkninger tilsiger jeg det radikale venstres medvirken til en hurtig og velvillig behandling af dette lovforslag.

Niels Andersen: Da mit partis ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. J. M. Pedersen, er forhindret i at være til stede på grund af udvalgsarbejde, skal jeg på retsforbundets vegne fremsætte et par bemærkninger.

Det foreliggende lovforslag tilsigter en revision af den gældende lov vedrørende iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse. Denne lov har nu løbet i 12 år, og de erfaringer, man har indhøstet i denne periode, tilskynder til en revision gående ud på, at de beskæftigelses-

foranstaltninger, der igangsættes, skal være mere produktivt betonedede, og at administrationen heraf skal forenkles og decentraliseres.

Den første væsentlige ændring går ud på, at der til arbejdets ledelse m. v. kan antages personale uden om den offentlige arbejdsanvisning. Formålet hermed er, at det personale, der antages på denne måde, skal være kendt med det pågældende arbejdes karakter og derfor kan være vejledende for de øvrige arbejdere. En sådan bestemmelse finder vi rimelig og hensigtsmæssig.

Med hensyn til de hidtidige krav om en vis forudgående ledighed for at komme i betragtning ved beskæftigelsesarbejder anser vi det for at være rigtigt, at dette krav ikke foreslås opfyldt ved de beskæftigelsesarbejder, der behandles i lovforslagets afsnit I og II, men at der til disse arbejders udførelse alene kræves, at de pågældende skal være arbejdsløse.

I afsnit III foreslås det, at beskæftigelsesarbejderne skal udføres enten ved den pågældende kommunes — eller statsinstitutionens — egne foranstaltninger eller ved bortgivelse, helt eller delvis, i entreprise efter stedfunden licitation. Denne formulering anser vi for at være fornuftig i betragtning af, at licitationsordningen for tiden er genstand for nærmere undersøgelse; det er også derfor, man ikke har ønsket at lovfæste en bestemt licitationsform.

Endvidere anser vi det for et administrativt fremskridt, at bestemmelsen om arbejderens adgang til at opnå dispensation fra henvisningsbestemmelserne foreslås ændret, således at adgangen til at give dispensation overlades arbejdsanvisningskontoret i tilfælde, hvor den pågældendes henvisning er af væsentlig betydning for arbejdets udførelse.

På andre områder tilsigter det foreliggende lovforslag en decentralisering af administrationen, hvilket vi kun kan udtale vor tilfredshed med.

Da beskæftigelsesarbejder kun kan anses for at være en midlertidig løsning af beskæftigelsesproblemet, anser vi det for en sund tanke, at man søger at tilvejebringe varige arbejdspladser, således som de foreslåede bestemmelser i afsnit IV foreskriver. Det er jo hensigten at udleje de omtalte værkstedshuse til private erhvervsvirksom-

[Niels Andersen.]

heder, så noget sådant kan kun betragtes som en hjælpende hånd til en videre udbygning af erhvervsvirksomhederne.

Når det ærede medlem hr. Asger Jensen spørger retsforbundet, om vi ikke fortsat er tilhængere af, at så få penge som muligt skal gå igennem statskassen, kan jeg svare det ærede medlem, at det fortsat er vor rent principielle stilling, at de færrest mulige midler skal gå igennem statskassen; men når man anvender midlerne til at sætte produktivt arbejde i gang på privat erhvervmæssigt grundlag, kan jeg ikke se, at det er nogen skade til at udnytte beskæftigelsesloven på en produktiv måde som den forelåede.

Generelt må man håbe, at der ikke i fremtiden bliver brug for igangsættelse af beskæftigelsesarbejder i større omfang. På baggrund af den bedrede økonomiske stilling i landet som helhed synes der at finde en ekspansion sted af hele vort erhvervsliv, således at der er grundlag for at antage, at den fremtidige ledighed bliver af et mindre omfang end det, vi hidtil har kendt. Den arbejdsløshed, der imidlertid kommer, må vi naturligvis søge at bekæmpe, og derfor kan vi fra retsforbundets side tilsige velvillig behandling af det foreliggende lovforslag.

Alfred Jensen: Den kommunistiske gruppe kan også tilsige velvillig behandling af det foreliggende lovforslag. Heri er der jo ikke noget overraskende. Jeg har, da lovforslagets forgænger var til behandling i forrige folketingsår, givet udtryk herfor — de betragtninger, jeg dengang gjorde gældende, findes i Folketingstidende 1957-58, sp. 4778 ff. Dertil kommer, at vi ikke alene i maj måned, men også i marts behandlede problemer vedrørende de arbejdsløses forhold.

Det er noget beskæmmende, at vi overhovedet skal behandle lovforslag, der tager sigte på at hjælpe personer, der har gået arbejdsløse i mere end 10 måneder i løbet af 2 år, til at opnå beskæftigelse, for at de kan få så megen færdighed, at de i påkommende tilfælde igen kan gå ind i erhvervslivet. Det er meget beskæmmende, at vi ikke har kunnet løse disse problemer, at vi overhovedet skal træffe særforanstaltninger for at hjælpe en stor del af medborgerne til at

leve en nogenlunde ordentlig tilværelse. Sandheden er jo, at nogle af de arbejder, der skal iværksættes, har til hovedformål at sikre, at ufaglærte arbejdere, der er slået ud, får mulighed for at opfylde de betingelser, der er stillet i arbejdsløshedsloven for at få understøttelse på det, man kalder ordinær vis. Det er klart, at det er en aldeles utilfredsstillende tilstand, en tilstand, som den store del af befolkningen og arbejderklassen ønsker at få overvundet.

Da dette lovforslags forgænger blev fremsat i forrige folketingssamling, blev der sagt, at nu skulle der sættes ind på at skaffe øget beskæftigelse, nu skulle der så at sige sættes et par stødkiler ind for at få ændret beskæftigelsesforholdene på en sådan måde, at der blev mere varig beskæftigelse. Jeg har også hørt adskillige røster udtale glæde over, at vi i denne sommer har haft lavere arbejdsløshedstal, end vi havde på tilsvarende tidspunkt året forud, og det er klart, at man kun kan udtrykke sin tilfredshed, hver gang man konstaterer, at der er færre arbejdsløse. Spørgsmålet er imidlertid, om de foreliggende tal er af en sådan beskaffenhed, at man har lov at udtrykke sig på en sådan måde, at det kan fremkalde den optimistiske følelse, at nu går det i den rigtige retning, nu får vi virkelig has på en del af den massearbejdsløshed, vi kender. Det forekommer ikke mig, at man på grundlag af arbejdsløshedstallene kan fremstille forholdene på en måde, så man fremkalder en sådan følelse og en sådan opfattelse. Jeg ser meget vel, at nogle af arbejdsløshedstallene fra denne sommer er lavere end tallene fra de tilsvarende tidspunkter sidste år; men forskellen er jo ikke synderlig stor.

Jeg ved ikke, om det er en tilfældighed, at statistisk departement har gjort os den tjeneste at anføre nogle arbejdsløshedstal på grundlag af ugeopgørelser, hvor man ser bort fra de arbejdsløse arbejdsmænd og byggefagsarbejderne. Ser man nærmere på disse tal, viser de sig at være større end de tilsvarende tal i fjor. Men problemet var jo at skaffe varig beskæftigelse. Jeg ved ikke, om disse tal er udtryk for, at det går den forkerte vej med den varige beskæftigelse. Jeg ved ikke, om det, at der beskæftiges forholdsvis flere arbejdsmænd og byggefagsarbejdere i denne sommer, er en periodisk foreteelse, noget, som ikke vil holde,

[Alfred Jensen.]

som ikke vil gælde næste år. Hvis det er tilfældet, står vi jo over for en stigning i arbejdsløsheden, og så kan man for min skyld tale om ekspansion i industrien alt det, man vil; tallene viser, at på de områder, hvor der skulle være tale om varig beskæftigelse, er der en stigning i ledigheden, ikke nogen katastrofal stigning, men dog en opadgående bevægelse. Dette sker samtidig med, at man forsøger at rationalisere, at sætte tempoet i vejret, at spare arbejdskraft. Man har altså ikke været i stand til at trække arbejdere ind på arbejdspladserne, tværtimod skydes de ud.

Hertil kommer, at vi vel har en række arbejdsløse, som ikke indgår i statistikken. Adskillige har spurgt mig: er der ikke stor ledighed blandt de unge, som har forladt skolen og går og venter på at få en læreplads? Vi har jo tidligere fået statistikker over ungdomsarbejdsløsheden, altså over de unge arbejdsløse mellem 18 og 22 år; men jeg ved ikke, om der findes nogen statistik over dem, der ikke sendes ud i erhvervslivet som ufaglærte eller bude, dem, der går hjemme og venter på at få en læreplads. Jeg skulle tro, at der går adskillige af denne kategori, som ikke er draget ind i erhvervslivet, som ikke har nogen fortjeneste, og som altså må føre en tilværelse, der er alt andet end tilfredsstillende for dem selv, deres pårørende og samfundet.

Jeg tror altså, vi må se i øjnene, at beskæftigelsesproblemet stadig er lige så stort, ja, måske større, end da vi sidst behandlede lovforslag som dette. Jeg overser ikke, at vi har vedtaget loven om egnsudvikling; jeg ved også godt, at der er nedsat et egnsudviklingsråd. Hvor meget det batter, ved jeg ikke; ja, jeg kan se på finanslovforslaget, hvor meget det vil betyde, hvis man skal imødekomme de ansøgninger, der foreligger, men hvor meget beskæftigelse det vil give, kan man ikke se. Vi ved, at de foranstaltninger, der tidligere er foretaget for at fremme beskæftigelsen, hjælpe de arbejdsløse, hjælpe befolkningen i arbejdsløshedsøerne, ikke har battet synderlig meget, og jeg tror heller ikke, at det, der nu tænkes sat i værk, vil komme til at betyde særlig meget, tværtimod er jeg bange for, at der er mere skrig end uld i det, der her foreslås — ikke fordi jeg ønsker det sådan, men jeg nærer

frygt for, at sådan er det. Har de forskellige instanser ude omkring i kommunerne, de såkaldte erhvervsråd eller initiativudvalg, formået at fremme det, man kalder varig beskæftigelse? Jeg synes, resultatet er negativt, og jeg frygter, at også det, der er foreslået her, vil blive aldeles utilfredsstillende.

Der har i Nordjylland været en stærk bevægelse for, at man i større omfang end hidtil skulle bruge samfundets midler til at fremme beskæftigelse til fredelige, civile formål. Når man udtrykker sig sådan, er det klart, at man mener, at de penge, der anvendes til militæret, kunne anvendes til bedre formål, bl. a. til at skaffe øget beskæftigelse til de ledige næver i Nordjylland. Der har været holdt rundbordssamtaler, konferencer og initiativudvalgsmøder, og alligevel hører vi nu, at en stor virksomhed i det pågældende område vil indstille driften, hvorved 300 mand vil blive ledige. Det var jo ikke det, der var tanken med bestræbelserne for at få staten til at yde hjælp til udvikling af erhvervslivet; tanken var, at de bestående virksomheder skulle fortsætte og nye komme til. På denne baggrund kan man ikke rigtig fatte lid til den megen tale om, at den rigtige måde at fremme beskæftigelsen på er at yde det private erhvervsliv tilskud eller skaffe erhvervene bedre muligheder for at udbytte deres arbejdere.

Jeg tror, man må se i øjnene, at det, der her er foreslået, ikke er tilstrækkeligt, og at det bliver nødvendigt at tage spørgsmålet op på en anden måde, på en sådan måde, at man fra samfundets side virkelig sætter ind for at komme arbejdsløsheden til livs, udnytter de muligheder, der findes her i landet, og træffer de politiske foranstaltninger, der sikrer, at det, vi producerer, også kan afsættes her i vort land. Går man ikke den vej, vil man ikke nå frem til at indfri de ønsker og forventninger, som de arbejdsløse har.

Jeg har tidligere beskæftiget mig mere indgående med disse problemer, end jeg skal gøre i dag. Det er ganske klart, at den tilstand, vi befinder os i, ikke er tilfredsstillende for arbejderne, og at arbejderne ej heller i det lange løb vil finde sig deri, men må kræve, at man også fra lovgivningsmagtens side gennemfører foranstaltninger, der under hensyntagen til det

[Alfred Jensen.]

arbejdende folks kår sikrer udbygningen af erhvervslivet, sikrer udnyttelsen af de produktionsmuligheder, der findes, og sikrer fuld beskæftigelse.

Det er det, vi har talt for, og jeg vil gerne fremhæve i denne forbindelse, at det, der her er foreslået, ikke er tilstrækkeligt; men vi skal gerne støtte det og yde vor medvirken til, at vi får lavet alt det, der kan gennemføres på dette område. Jeg er i og for sig enig i, at det burde have været gennemført i forsommeren, så vi kunne have taget fat på det, det nu drejer sig om. Nu er jo selv denne lille, beskedne foranstaltning blevet forsinket, og de større problemer bliver det vel også vanskeligt at få sat til debat på den rigtige måde her i tinget. Men hvis ikke andre vil drage omsorg for, at problemerne sættes under debat, så vil vi gøre det. Vi finder det urimeligt, at man tager så overfladisk på dette spørgsmål, og at man nøjes med så små foranstaltninger, foranstaltninger, der vil virke så lidt som de foreliggende. Det er anderledes, mere omfattende og dybtgående ting, der skal til.

Arbejdsministeren (Bundvad): Det lovforslag, vi her behandler, var jo til første behandling allerede i maj måned, og dengang havde vi en længere debat om de problemer, som ligger i lovforslaget. Jeg har nu kunnet konstatere, at de udtalelser, der er faldet fra de forskellige ordførere, om jeg så må sige, ligger og drejer om de samme punkter som dengang. Der er altså ikke kommet nogen meningsforandring, og derfor kan jeg også tillade mig nu, som jeg gjorde dengang, at takke samtlige ordførere for velvillig modtagelse af lovforslaget. Det er min opfattelse, at vi i et udvalg vil kunne arbejde os frem til et tilfredsstillende resultat og også gøre det forholdsvis hurtigt.

Jeg bemærkede naturligvis, at det ærede medlem hr. Søren Andersen og det ærede medlem hr. Asger Jensen var modstandere af værkstedshuse, og jeg forstod, at det var, fordi i hvert fald det ærede medlem hr. Søren Andersen opfattede det som noget, der ligesom var i familie med egnsudviklingsloven. Jeg havde håbet, at den modstand, man gav udtryk for i maj

måned, var fordampet, fordi man måske havde haft lejlighed til at tale med håndværksmestrene i løbet af sommeren, men det er den altså ikke, og derfor må jeg konstatere, at på det punkt vil vi formentlig ikke kunne få de to ærede partier med. Til gengæld kan jeg glæde mig over, at Håndværksrådet synes, at det er en god og fornuftig foranstaltning.

Med hensyn til det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Morten Larsen rejste om landbrugsbyggeriet, blev jeg ikke helt klar over, om det ærede medlem mente, at vi skulle udvide denne lovgivning til også at omfatte visse områder inden for landbrugsbyggeriet, eller om det ærede medlem tænkte sig, at vi skulle tage den særlige lov, vi har om landbrugsbyggeri, op til revision og undersøge, om den nu også opfylder sit formål, om den tager nok med, om der er nok penge i den, og hvad man nu kan finde på. Hvad det sidste angår, kan jeg nævne, at regeringens økonomiudvalg for nogle dage siden netop har beskæftiget sig med dette, og at landbrugsministeren i øjeblikket er optaget af at se på, hvorvidt der er ønsker om og mulighed for en udvidelse på de områder, som det ærede medlem hr. Morten Larsen omtalte.

Mere havde jeg egentlig ikke tænkt mig at sige, for det ville alt sammen være gentagelser. Jeg vil dog lige have lov til at fremhæve, at man skal huske på, at den kommende lov ikke alene er en lov om at skaffe beskæftigelse, men også en lov om at skaffe visse bestemte mennesker beskæftigelse, og det er det, man ofte overser i diskussionen. Jeg synes, det fremgik ganske klart af det ærede medlem hr. Søren Andersens hele indstilling, at han ønskede loven drejet rundt til at være en lov om normal beskæftigelse på normale vilkår. Det vil jeg også gerne gå med til, for så vidt angår løn, akkorder, tempo og alt det andet. Men når vi skal gøre en samfundsindsats for at skaffe beskæftigelse til folk, som er ude af arbejdstrening, således at de kan få en vej over til normal beskæftigelse, er det nødvendigt at tage hensyn til dem, der har gået længst. Vil man gå den anden vej, skal vi bruge mange, mange flere penge, og hvis det ærede medlem hr. Asger Jensen mener, at vi har fået for få menne-

[Arbejdsministeren.]

sker beskæftiget gennem de midler, vi har fået stillet til rådighed, kan jeg kun give ham det ene gode råd at hjælpe mig med at få bevillingerne sat i vejret; så kommer det højere beskæftigelsestal af sig selv med det samme.

Endelig vil jeg sige til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at jeg tror, det vil være forkert af os herindefra på forhånd at fælde dom over de lokale initiativer, som er opstået rundt omkring i landet for at skaffe beskæftigelse, for at skaffe varig beskæftigelse. Fremfor at holde bebrejdelsestaler, der er beregnet til en overskrift i Land og Folk, burde man herfra hellere sige til disse mennesker derude: vi synes, at det er rigtigt, hvad I gør, når I søger hele jeres felt igennem for at se, om der er beskæftigelsesmuligheder; er der noget, vi kan støtte jer med, oplysninger, overvejelser og i sidste instans også statsgaranti eller, som vi foreslår, også et statslån, så sig til. Det er jo den vej, vi skal; vi må få folk til at samarbejde om løsningen af den opgave, det er at sætte de sidste af vore arbejdsløse i arbejde. Derfor vil jeg gerne herfra sige, at regeringen lægger overordentlig stor vægt på det lokale arbejde, der udføres ude omkring, og det er mit håb, at den nye beskæftigelseslov, som vi nu behandler, vil være et våben i kampen mod arbejdsløsheden. For mig at se kan loven blive en spore til at få endnu flere folk sat i arbejde.

Asger Jensen: Det ærede medlem hr. Niels Andersen forsøgte at svare mig på mit spørgsmål om retsforbundets stilling til statsinvesteringer. Jeg fik ikke bare ét svar, jeg fik to. Det ene gik ud på, at retsforbundets stilling principielt var den, at partiet ønskede, at så få penge som muligt skulle passere de offentlige kasser. Det andet svar var det, at det ærede medlem i dette tilfælde fandt det rimeligt at anvende pengene, da det var til produktive formål. Må jeg gøre det ærede medlem opmærksom på, at de to standpunkter er uforenelige. Selv om det ærede medlems parti har en aldrig så god motivering for i dette tilfælde at gå med, kan det ikke forhindre, at man må ud hos skatteborgerne og hente flere penge, der så skal passere de offentlige

kasser. Det er nødvendigt, hver gang man foretager statsinvesteringer, at hente pengene hos skatteborgerne. Det har jeg forstået at det ærede medlem og hans parti tidligere her fra talerstolen har kæmpet imod, og da har der ikke været skelnet mellem det ene og det andet formål. Der er vel også mange produktive formål, som man tidligere har foreslået statsinvestering til, bevillinger, det ærede medlems parti ikke har kunnet tilslutte sig, og jeg synes, det var rart at få opklaret, om det er det principielle standpunkt, der ikke mere gælder, eller om man kun for denne gangs skyld mener, at formålet kan gå an. Altså, man kan ikke have begge standpunkter, det må være enten det ene eller det andet, det er gældende.

Niels Andersen: Det er efterhånden blevet sådan, at det konservative folkepartis medlemmer i folketinget ved enhver lejlighed holder en slags forhør over retsforbundet. Det nægtede de sig heller ikke ved denne lejlighed, hvor man søgte at forhøre retsforbundet om dets stilling både med hensyn til det rent principielle og med hensyn til det foreliggende lovforslag. Imidlertid synes jeg, det ville gavne sagen mest, om man hovedsagelig beskæftigede sig med det lovforslag, der foreligger, i stedet for med retsforbundets principielle stilling. Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Asger Jensen, at når vi fra vor side kan gå med til at anbefale et lovforslag som det her foreliggende, er det ganske simpelt, fordi vi mener, at man kan bruge de beskæftigelsesarbejder, der skal sættes i gang på kommunens eller statens initiativ, til at frembringe noget produktivt, noget, som kan formidle en forøget produktion for landet som helhed; og vi fra vor side kan ikke se, at der er noget som helst galt i, eller at der går noget af vor principielle indstilling til statsfinansiering ved, at vi giver tilslutning dertil.

Søren Andersen: Det er rigtigt, som den højtærede minister siger, at vi tager samme stilling til problemerne, som vi gjorde i foråret. Men det, der giver mig anledning til at komme med en bemærkning, er ministerens udtalelse om, at det ikke alene drejer sig om at skaffe beskæftigelse til arbejds-

[Søren Andersen.]

løse, men om at skaffe arbejde til en bestemt kreds af arbejdsløse. Ja, det kan godt siges, men jeg holder nu alligevel på, at denne grænse med de 100 dage på en utilbørlig og forkert måde er medvirkende til at skabe irritation blandt arbejderne. Denne grænse ligger — desværre — så nær op ad en række fags sæsonledighed, at det kan give anledning til skumlen blandt arbejderne, når talen er om at være kvalificeret til at komme med til beskæftigelsesarbejder, og det kan give anledning til en tilsvarende irritation over, at de, der gør en virkelig indsats for at skaffe sig arbejde, ikke kan komme med i beskæftigelsesarbejderne. Det er derfor, jeg gerne ad forhandlingens vej vil søge at få rokket noget ved denne grænse, som jeg synes er urimelig, og som jeg er sikker på at mange arbejdere giver mig medhold i er uheldig og bør ændres, hvis loven skal kunne skabe lyst og interesse for det produktive arbejde her i landet.

Alfred Jensen: Ministeren mener ikke, at man kan fælde dom nu over de resultater, der vil komme som følge af de fremstød, regeringen dels har fået gennemført, dels venter gennemført i denne samling. Han siger, at jeg skulle vente med at holde bebrejdelsestale til et senere tidspunkt. Hvis det var således, at ministeren og regeringen med det forslag, der er fremsat her, med det materiale, der er til rådighed, kunne godtgøre, at der ville komme bedre resultater ud af dette fremstød, end der er kommet af de fremstød, der er foretaget i en række kommuner gennem nedsættelse af erhvervsråd, eller hvad det nu kaldes, skulle jeg have holdt mig tilbage fra at udtale mig om, hvorledes jeg tror virkningerne af dette vil blive — men der foreligger ikke noget som helst. De forskellige instanser, der nu skal oprettes, og hvortil der skal ydes tilskud af statskassen, af kommuner, af fagforeninger og andre organisationer, har ikke større muligheder, vil jeg mene, for at få gennemført noget end de erhvervsråd, man har haft siddende i en række kommuner gennem år, og som har fået tilskud af kommunekassen og tilskud af faglige organisationer i håb om at få øgede beskæftigelsesmuligheder. Jeg har spurgt mig for i Silkeborg, en af de byer,

som først mærkede den store arbejdsløshed og satte ind på at få noget gjort til fremme af varig beskæftigelse, og her sagde man: vi fik nedsat et sådant råd, der blev ydet tilskud, vi fik holdt rundbordssamtaler, det manglede ikke på velvilje og forståelse af vore vanskeligheder, men der er ikke sket nogen ændring i forholdene. På samme måde kan der berettes om Slagelse, hvor man også har haft et sådant råd, hvor man har skudt midler til dels fra offentlige kasser, dels fra foreningskasser, men hvor man må lide den tort at se den ene virksomhed efter den anden blive nedlagt. Det, jeg hentydede til i min tale før, var, at cementfabrikken „Norden“ indstiller sin produktion af råjern, hvorved 300 mand bliver ledige.

Ja, det er muligt, at det ser ud, som om det er for tidligt at fælde dom. Hvis det er en domfældelse, må jeg bede om, at man tager den til følge og tager den i betragtning ved administrationen af lovgivningen. Jeg vil dog snarere sige, at det er et varsko, en advarsel imod, at man slår sig til tåls med, at problemerne kan klares på denne måde, og det er det, der kommer til udtryk, når ministeren siger, at det er den vej, vi skal gå for at skaffe de sidste arbejdsløse i arbejde. Ja, er det nu den vej, vi skal gå, får vi så mere arbejde? Det er problematisk. Ministeren hylder de samme socialistiske teorier som jeg. Jeg tror, han vil være enig med mig om, at så længe vi har et kapitalistisk samfund, vil det være hensynet til profitten, der er afgørende for, hvor mange der kommer i arbejde. Han må sikkert også give mig ret i, at der er en kamp mellem meningerne om, hvor der skal placeres virksomheder og hvor ikke. Alt det spiller ind, og derfor synes jeg, det er letfærdig tale at sige, at det er vejen til at få problemet om de arbejdsløse løst. Nej, det er ingen vej frem; det er allerhøjest en march på stedet, som ingen løsning giver, men som måske kan fremkalde den opfattelse, at nu foretages der noget effektivt fra samfundets side.

Her er det også karakteristisk, at netop i de seneste år er arbejdsløsheden ikke faldende, men stigende. De procenter, vi har fra de sidste 4-5 år viser en svingning fra 8,3 op til 12, og den lille smule lettelse, der er nu, er ingen borgen for, at der er sket en vending, men tværtimod kun udtryk for, at

[Alfred Jensen.]

arbejdsløsheden er stabiliseret ved mellem 8 og 10 pct. af de forsikrede, og det forslag, der foreligger her, vil ikke ændre billedet. Egnsudviklingsplanerne tror jeg heller ikke vil give nogen ændring. Når man ikke kan klare de problemer, man står over for i en kommune som Ålborg, når man ikke har været villig til gennem instanser af den art, der her er tale om, at drage omsorg for, at der blev opretholdt varig beskæftigelse i en by som Slagelse, må man have lov til at have sine tvivl, og så er det berettiget, at den fremsættes også fra denne talerstol.

(Kort bemærkning).

Asger Jensen: Jeg har forstået, at mit spørgsmål eller mit forhør, som det blev kaldt, over retsforbundet virkede lidt irriterende på det ærede medlem hr. Niels Andersen. Det var nu slet ikke meningen. Det var bare tanken at give det ærede medlem en lejlighed, som jeg troede ville være kærkommen, til at præcisere det standpunkt, som retsforbundet nu har, og det skete for så vidt også, idet der blev sagt, at retsforbundet nu fuldt ud kunne tilslutte sig tanken i dette lovforslag. Så kan man altså fuldt ud tilslutte sig tanken om statsinvestering, og så er det altså forkert, hvad man tidligere har frarådet det høje ting og vælgerne at stemme for, statsinvestering, idet man tidligere har sagt, at det var noget, der virkede uheldigt, fordi pengene svandt ind ved at passere de offentlige kasser.

(Kort bemærkning).

Niels Andersen: Jeg kan kun beklage, hvis det, jeg sagde til det ærede medlem før, har virket irriterende. Det var ikke min hensigt, men det ærede medlem mener måske selv, at spørgsmålet har berettiget til en vis irritation, og hvis det er tilfældet, vil jeg naturligvis ikke modsige ham.

Imidlertid vil jeg gerne sige, at det, det drejer sig om, er, at vi skal prøve at afskaffe den arbejdsløshed, vi har, og dér mener jeg at det vil være udmærket, om vi kan afhjælpe en del af arbejdsløsheden ved at få etableret produktive virksomheder i stedet for bare at grave huller i jorden og dække dem til igen — det er jo den politik, man i det høje ting har været inde på i de år, der

er gået — og kan man hjælpe de arbejdsløse gennem den lovgivning, der her søges gennemført, så kan retsforbundet give sin tilslutning dertil.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Ravn: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om et trafikråd for Storkøbenhavn.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 145, fremsættelsen i tidenden sp. 36).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Heising: Lovforslaget om et trafikråd for Storkøbenhavn blev første gang fremsat i foråret 1958, og ved dets derefter følgende første behandling her i folketinget gjorde jeg som mit partis ordfører udførligt rede for vort syn på det, ligesom jeg på egne vegne fremsatte en række betragtninger vedrørende særlige hovedstadsproblemer i forbindelse dermed. Min konklusion var dengang, at socialdemokratiet stiller sig positivt til forslaget, men mener, at der er adskillige vigtige problemer, der nærmere må undersøges, f. eks. den foreslåede opbygning af trafikrådets tekniske og administrative organer, spørgsmålet om byrdefordelingen og i sammenhæng dermed de økonomiske virkninger for staten og de implicerede kommuner. Endelig gjorde jeg nogle bemærkninger om det ønskelige i at få skabt en vis klarhed over de nærmeste års trafikinvesteringer i det storkøbenhavnske område, idet jeg pegede på, at hverken lovforslaget eller den kommissionsbetænkning, på hvilken lovforslaget hviler, indeholdt noget konkret herom.

Det nu genfremsatte lovforslag svarer ganske til det tidligere lovforslag, og jeg for